

Mary Shelleyová (30. 8. 1797 Londýn – 1. 2. 1851 Londýn)

Britská spisovatelka období romantismu, zakladatelská osobnost žánru science fiction.

Narodila se jako **Mary Godwinová** v kulturně podnětné rodině. Její otec **William Godwin** (1756 – 1836) byl politický filozof a romanopisec. Prošel názorovým a profesním vývojem od puritánského kazatele až k publicistovi přesvědčenému o negativním vlivu společenských institucí na lidský charakter (je považován za **prvního teoretika anarchismu** – ideového směru odmítajícího státní moc a prosazujícího společenské uspořádání na základě samosprávných sdružení naprosto svobodných jednotlivců). **Matka Mary Wollstonecraftová** (1759 – 1797) byla **průkopnicí feminizmu**; zemřela na poporodní komplikace.

Po čtyřech letech se Maryin otec znovu oženil. **Mary** si s macechou nerozuměla, ale otec to své dceři vynahrazoval tím, že ji sám vzdělával. Ačkoli ji také poslal studovat mimo domov (mj. do Skotska), byl to především on, díky němuž **Mary** získala **rozsáhlé neformální vzdělání**. Otec, který měl mezi mladými intelektuály řadu stoupenců, ji navíc seznámil se zajímavými osobnostmi, včetně básníka Samuela Taylora Coleridge.

Mary vyrostla v **charismatickou, intelektuálně bystrou a sebevědomou dívku**. V r. **1814** navázala jako ještě ani ne sedmnáctiletá vášnivý **vztah** s o pět let starším **básníkem Percym Bysse Shelleyem** (1792 – 1822), ačkoli ten byl již ženatý, a dokonce otec malé dcerky. Shelley však svou rodinu nyní opustil a on a **Mary** pak často pobývali v zahraničí, především ve **Francii, Švýcarsku a Itálii**, jejíž krajinu považovali za pozemský ráj; potýkali se ovšem s finančním nedostatkem. **Mary** byla se Shelleyem rychle po sobě čtyřikrát těhotná, ale tři z jejich dětí záhy zemřely: dcera Clara jako novorozenec (1815), druhá dcera Clara v Římě po roce života (1817 – 1818) a chlapec William (1816 – 1819) ve třech letech v Římě na jakousi infekční chorobu. Teprve čtvrtý potomek Shelleyových, **syn Percy Florence** (1819 – 1889), se dožil dospělosti (narodil se ve Florencii – odtud druhé křestní jméno).

Letní část roku **1816** **Mary** a **Percy** se synkem Williamem strávili ve **Švýcarsku**. Pronajali si tam domek na břehu **Ženevského jezera**. Do sousedství se podobně nastěhoval **lord George Byron**. **Mary** a **Percy** s sebou přivezli také Maryinu nevlastní sestru Claire, která na jaře otěhotněla s Byronem krátce před jeho definitivním odchodem z vlasti, a snažili se jejich vztah obnovit. To se sice nepodařilo, ale oba páry se věnovaly literární tvorbě, plavbám na člunu po jezeře a obsáhlým intelektuálně zaměřeným hovorům dlouho do noci. Počasí ovšem bylo spíš deštivé, což jen podtrhovalo drsnou a pochmurnou náladu hornatého kraje. Shelleyovi a Byron odtud načerpali **silnou inspiraci** k několika významným dílům, jež brzy poté napsali: **Mary** zde začala vytvářet **dějovou osnovu** svého proslulého **románu *Frankenstein aneb Moderní Prométheus***.

Na sklonku r. **1816** Shelleyova manželka poté, co ztroskotal její pokus o navázání vztahu s novým partnerem, spáchala sebevraždu utopením a **Percy** a **Mary** se pár dní nato **vzali**.

Frankenstein vyšel v lednu **1818** (**Mary** bylo necelých 21 let) a v březnu Shelleyovi odjeli do Itálie bez úmyslu se do Británie ještě někdy vrátit. Ovšem úmrtí jejich dvou malých dětí uvrhlo **Mary** do depresí; čelila jim rozvinutím své spisovatelské tvorby.

Ve stejné době **Percy Shelley** vytvořil své vrcholné dílo, básnické drama ***Odpoutaný Prométheus*** (1819) o hrdinovi z řecké mytologie, který pocházel z rodu polobožských Títánů a poskytl lidem vzdělanost; proto jej bohové dali za trest přikovat ke skále, ovšem Shelleyův Prométheus se dokáže vzepřít a zúčastnit se vzpoury přírodních sil, které bohy svrhnu a tím umožní mohutný rozvoj lidské společnosti. Téma Odpoutaného Prométhea (a podobných děl zejména evropského romantismu) bývá označováno zobecňujícím pojmem **titanismus**.

V r. **1822 Shelley** se dvěma anglickými druhy podnikli plavbu v jachtě podél italského pobřeží, ale dostali se do bouře, loď se potopila a všichni **utonuli**. Shellyovo tělo pak bylo mj. za Byronovy účasti spáleno na pláži a popel tam rozptýlen.

Mary se synem Percym Florencem se r. 1823 vrátila do **Anglie**. Žila ze skrovného dědictví a věnovala se **vlastní literární tvorbě, péči o literární odkazy** svého manžela a otce a **feministickým aktivitám** (podporovala opuštěné mladé ženy, které se chtěly postavit na vlastní nohy). Žila v **Londýně**, ovšem společnost ji jako nekonformní osobnost příliš nepřijala. Pokoušela se navázat nový pevný partnerský vztah, ale bez úspěchu. Soustředila se na starost o svého **syna**; dopřála mu vzdělání mj. na univerzitě v Cambridge, podnikla s ním cesty po Německu a Itálii, ale z divokého a odbojného talentu svých rodičů Percy Florence Shelley zřejmě nezdědil nic.

Mary po čtyřicítce trápily zdravotní problémy, **zemřela v 53 letech** patrně na mozkový nádor.

Ve **Frankensteinovi** Mary Shelleyová využila **motivy preromantického gotického románu**, ale **hlavní téma je ryze romantické**. Titulní postava, mladý švýcarský přírodovědec, se rozhodne **stvořit umělého člověka**: nejde ovšem o stroj-robot, ale o skutečný organismus. Stvoření bytosti, která je v románu označována jen slovem *netvor* (angl. *creature*), je líčeno jako **rouhačská vzpoura proti božskému Stvořiteli**, která přináší mravní dilema **odpovědnosti tvůrce za jeho dílo** a otázku **hranic nezávislosti stvořeného jedince** nadaného rozumem a city. Mary Shelleyová se svým Frankensteinem stojí na **počátku žánru science fiction**. V r. 1826 napsala rovněž **román *Poslední člověk***, odehrávající se na konci 21. století ve světě zpusťšeném morovou epidemií; stala se tedy také zakladatelkou podžánru **(post)apokalyptické SF**.

O Maryiných mladých létech byl r. 2017 natočen americko-britský životopisný film *Mary Shelleyová* (režie Haifaa Al-Mansour, v titulní roli Elle Fanningová).

Nejvýznamnější dílo:

Román science-fiction Frankenstein aneb Moderní Prométheus (Frankenstein; or, The Modern Prometheus; 1818; kniha se stala ikonickým dílem celého SF žánru, jejím námětem je umělé vytvoření bytosti podobné člověku; film Spojené státy 1910: scénář a režie J. Searle Dowley, produkce Thomas Alva Edison; film Spojené státy 1931: režie James Whale, v hlavních rolích Colin Clive /Frankenstein/ a Boris Karloff /toto pojetí Netvora se stalo obecným typem bestiální postavy v celém žánru SF/; film Velká Británie aj. 1994: režie a role Frankensteina Kenneth Branagh, Netvora hraje Robert De Niro; další filmy stejného názvu mají s románem jen málo společného).

Mary Shelleyová (1797 – 1851): Frankenstein (1818)

V samém závěru 18. století si osmadvacetiletý Angličan Robert Walton pronajal námořní loď s posádkou a vydal se s ní přes ruské přístavy do Severního ledového oceánu na průzkumnou výpravu s cílem objevit v tomto kraji mrazivého moře a ledových ker novou plavební cestu do Ameriky. O své cestě posílá průběžně dopisy své sestře. Jednoho dne posádka lodi zachrání trosečníka na kře. Vyčerpaný muž se na lodi během její pokračující plavby zotaví, sprátelí se s Waltonem a po částech mu vypráví dramatický příběh svého předchozího života.

Jmenuje se Viktor Frankenstein a je to Švýcar z Ženevy. Vyrůstal v početné rodině, v níž žila i jeho vrstevnice, osvojená schovanka Alžběta, s níž si rozuměl natolik, že všichni – i umírající matka – je oba viděli jako budoucí manželský pár. Viktor však studijně tíhl k přírodním vědám, takže v sedmnácti letech je odešel studovat na univerzitu do německého Ingolstadtu. Tam se setkal s profesory, kteří sice byli podivínští, ale vzbudili v něm nakonec touhu stvořit umělého člověka.

Kapitola 4

(...) Jedním z problémů, které obzvláště zaujaly mou pozornost, bylo uspořádání lidského těla a živých tvorů vůbec. Často jsem se ptával sám sebe, odkud vlastně pramení podstata života. Byla to smělá otázka a odpověď na ni byla odjakživa považována za záhadu. Jenže člověk stejně stojí na hranici poznání tolika věcí a hloubku jeho pohledu zdržuje často pouze zbabělost nebo nepozornost. Zabýval jsem se v duchu těmito problémy a rozhodl se proto, že se budu ještě podrobněji věnovat těm odvětvím přírodních věd, která souvisejí s fyziologií. Kdyby mě nebyla hnala téměř nadpřirozená touha po vědě, bylo by mi vysilující napětí mých pokusů připadalo téměř nesnesitelné. Chceme-li zkoumat příčiny života, musíme se nejprve zabývat faktem smrti. Studoval jsem proto anatomii, to však bylo málo. Bylo třeba, abych také sledoval přirozený rozklad a zkázu lidského těla. (...) Nyní jsem si vzal za úkol zkoumat příčiny a postup tohoto rozkladu a byl jsem nucen trávit dny a noci v hrobkách a márnících. Musil jsem zaměřit pozornost na všechny ty jevy, které jsou pro zjemnělého člověka téměř nesnesitelné. Sledoval jsem, jak je dokonalé lidské tělo ničeno a pustošeno. Díval jsem se, jak kvetoucí jas života je vystřídán zkázou smrti. Viděl jsem, jak červ dědí zázraky oka i mozku. Podrobně jsem zkoumal a rozebíral všechny podrobnosti procesu vyjádřeného změnou života v smrt a smrti v život, když tu náhle mi uprostřed této temnoty zazářilo jasné světlo – světlo tak skvělé a zázračné, a přece tak prosté. Zmocnilo se mě opojení pro nesmírné možnosti, které můj objev umožňoval, a zároveň jsem byl udiven, že ze všech učenců, kteří svá bádání zaměřili stejným směrem, bylo pouze mně určeno objevit toto překvapující tajemství.

Uvědomte si, že nelíčím vidiny šilence. To, co nyní tvrdím, je právě tak pravdivé, jako že slunce září na obloze. Snad to byl zázrak, ale k objevu jsem docházel ve sledu zcela pravděpodobných a od sebe rozlišitelných fází. Po nocích a dnech neuvěřitelné námahy a únavy se mi podařilo odhalit vznik života, a co víc, dosáhl jsem sám schopnosti vdechnout život neživé hmotě.

Údiv, který jsem zpočátku při svém objevu pocítil, brzy ustoupil radosti a nadšení. (...) To, co bylo cílem a touhou nejmoudřejších mužů od doby stvoření světa, bylo nyní v mých rukou. (...)

S takovými pocity jsem přistoupil k vytváření lidského tvora. Protože by malé rozměry některé části lidského těla značně zpomalily práci, rozhodlo jsem se na rozdíl od původního předsevzetí vytvořit tvora mohutné postavy, asi tři metry vysokého a přiměřeně rozložitého. Po mnoha měsících, strávených úspěšným opatřováním a upravováním potřebného materiálu, jsem zahájil práci. (...)

Měsíc svítil na mou noční práci a já jsem s neutuchající a bezdechou dychtivostí pronikal do nejtemnějších skrýší přírody. Dokáže někdo pochopit hrůzu mého tajemného počínání, když jsem se lopotil ve vlhku znesvěcených hrobů nebo trýznil živé zvíře, abych oživil neživou hmotu? (...) Sbíral jsem v márnících kosti a rouhačskými prsty jsem porušoval ohromující tajemství lidské kostry. Dílnu pro svou nečistou práci jsem si zařídil v osamělé komoře, či spíše v jakési cele na půdě domu, oddělené od všech ostatních bytů pavlačí a schodištěm. Při své piplavé práci jsem musel také velmi namáhat zrak. Značnou část materiálu jsem bral z pitevny a jatek a často jsem se od svého hnusného konání odvracel s odporem. Jenže hnán neustále vzrůstající žádostivostí jsem nakonec přece jen dospěl téměř ke konci svého snažení. (...)

Kapitola 5

Jedné smutné listopadové noci jsem se dožil dokončení svých snah. S úzkostí, která téměř hraničila s agónií, naskládal jsem kolem sebe životodárné přístroje, abych mohl vdechnout jiskru života do neživé hmoty, která mi ležela u nohou. Byla jedna hodina po půlnoci, déšť bubnoval neutěšeně do oken a svíčka již dohořivala, když za posledního záblesku světla jsem spatřil, jak můj výtvar otevřel matně žluté oko. Jeho dech byl těžký a údy se mu křečovitě zmítaly.

Jak mám vylíčit své pocity při této úděsné události nebo jak popsat stvůru, kterou jsem s tak nesmírnými strážněmi a obtížemi vytvořil? Údy byly souměrné a rysy v obličejí jsem vybral tak, aby byly krásné. Krásné! Bože můj! Žlutá kůže sotva skryla soustavu svalů a žil, vlasy byly leskle

černé, rozevláté, zuby bělostné jako perly, jenže tento lesk tvořil tím strašnější kontrast s vodovými očima, které měly téměř stejnou barvu jako špinavě bílé oční důlky, v nichž byly zasazeny, jako svrašťelá pokožka a úzké zatrpklé rty. (...)

Nadzdvihl záclony lůžka a jeho oči – mohou-li tak být nazývány – upíraly se na mě. Rozevřel rty, zamumlal několik neartikulovaných zvuků a tváře mu zkřivil úšklebek. Snad promluvil, já ho však neslyšel. Napřáhl ruku, zřejmě aby mě zadržel, ale já jsem vyskočil, seběhl dolů po schodech a utekl na dvůr v domě, kde jsem bydlil. Tam jsem nanejvýš rozčilen a pln úzkosti prochodil celou noc a pozorně naslouchal sebemenšímu zvuku, který by mě mohl varovat před příchodem onoho d'ábelského tvora, jemuž jsem tak neblaze věnoval život. (...)

Procházel jsem ulicemi, aniž jsem jasně věděl, kde jsem nebo co dělám. Srdce, nemocné strachem, mi bušilo a já spěchal dál nejistým krokem a neodvažoval se ohlédnout.

Netvor opustí laboratoř a zmizí neznámo kam. Viktor Frankenstein se postupně zotavuje z předchozího vyčerpání a obnoví korespondenční styk s otcem a Alžbětou. Svůj úděsný objev si však nechává pro sebe.

Kapitola 7

Po návratu jsem našel dopis od otce:

„Milý Viktore,

jistě netrpělivě čekáš na dopis, který Ti určí datum návratu domů. Byl jsem nejprve v pokušení napsat Ti pouze několik řádek a uvést jenom den, kdy bych Tě chtěl očekávat. Byla by to ovšem krutá laskavost a neodvážím se ji učinit. Vždyť jaké by bylo Tvé překvapení; očekáváš šťastné a radostné přivítání, a setkáš se se slzami a zármutkem. (...)

Vilém je mrtev! To sladké dítě, jehož úsměv těšil a zahříval mé srdce, které bylo tak srdečné a tak veselé! Viktore, byl zavražděn! (...)

Minulý čtvrtek (7. května) jsme šli všichni, já, Tvá sestřenka a tvoji bratři, na procházku do Plainpalais. Podvečer byl teplý a jasný a zůstali jsme tam déle než jindy. Když jsem pomyslel na návrat, stmívalo se už, a Vilém a Arnošt, kteří kráčeli před námi, nebyli k nalezení. Sedli jsme si proto na lavičku, abychom počkali, až se vrátí. Za chvíli přiběhl Arnošt a zeptal se, zda jsme neviděli Viléma. Řekl, že si spolu hráli, Vilém odběhl, aby se schoval, ale Arnošt ho marně hledal. Potom na něj dlouho čekal, ale Vilém se nevrátil.

Jeho slova nás vyděsila a začali jsme malého hledat, dokud nenastala tma a Alžběta nevyslovila názor, že se snad vrátil domů. Doma však nebyl. Opět jsme se vrátili, tentokrát s lucernami. Neměl jsem totiž klid při pomyslení, že můj zlatý chlapeček zabloudil a je vystaven chladu a rose noci. Také Alžběta se o něj nesmírně bála. Asi v pět hodin ráno jsem objevil svého hezkého chlapečka, kterého jsem ještě večer viděl kvetoucího zdravím, ležícího na trávě, zsinaleho a bez hnutí. Na jeho krku byly stopy vrahových prstů. (...)

Jak už asi tušíme, vrahem byl netvor stvořený Frankensteinem. Tajemným způsobem dokázal překonávat i značné vzdálenosti a vyhledávat svého tvůrce a jeho blízké.

Sledoval jsem bouři, tak krásnou, a přece tak strašnou, a přitom jsem pokračoval rychle dál v cestě. Náhle jsem zahlédl v šeru postavu, která se vyplížila ze skupiny stromů za mnou. Zarazil jsem se a upřeně se na ni zadíval: nemohl jsem se mýlit! Blesk ji ozářil a jasně mi ukázal podobu.

Obrovská postava, znetvořené rysy, ohavnější, než by mohly být lidské, mi ihned prozradily, že je to onen netvor, onen hnusný démon, jemuž jsem dal život. Co tu dělá? Je snad on (zachvěl jsem se při této myšlence) vrahem mého bratra? Sotva mi tato představa prolétla myslí, nabyl jsem přesvědčení o její pravdivosti. (...)

Násilně usmrcení lidé začnou ve Frankensteinově okolí přibývat. Frankenstein se při jedné výpravě ve švýcarských horách znovu setká s netvorem. Ten jej překvapí svou schopností plynulé řeči a vypoví mu svůj příběh. Vyzná se z marných pokusů sblížit se s lidmi, při nichž se naučil mluvit, ale navzdory svému úsilí zůstal uvržen ve své kruté samotě. Kvůli ní se tedy začal mstít lidem obecně a svému tvůrci obzvlášť. Nakonec požádá Frankensteina o stvoření ženy.

Kapitola 17

„(...) To, co od tebe chci, je rozumné a umírněné – žádám od tebe tvora druhého pohlaví, ale stejně odporného, jako jsem já. Náhrada je to malá, ale víc žádat nemohu a spokojím se s ní. Pravda, budeme stvůry odříznuté od celého světa, ale tím hlubší bude naše společenství. (...)“

Frankenstein, záhy zcela zaujatý přípravami na svou svatbu s Alžbětou, začne po jistém váhání vytvářet netvorovu ženu. Ale pak si uvědomí, že svazek obou obrovitých zrůd by vedl ke vzniku jim podobných úděsných dětí. Když uprostřed jedné noci vzhledne Frankenstein od své práce, za oknem své laboratoře spatří zírajícího netvora. Rozechvělý vztekem zničí Frankenstein své nové, ještě nedokončené dílo a netvor za oknem se zoufalým výkřikem zmizí.

Kapitola 20

(...) Náhle jsem zaslechl v chodbě zvuk kroků, dveře se otevřely a netvor, jehož příchodu jsem se obával, vešel. Zavřel dveře, přistoupil ke mně a tiše pravil:

„Zničil jsi dílo, které jsi počal, co máš v úmyslu? Odvažuješ se porušit daný slib? Snášel jsem útrapy a nouzi, odešel jsem ze Švýcarska s tebou, putoval jsem po březích Rýna, mezi jeho zelenými ostrůvky, a přelézal vrcholky jeho hor. Mnoho měsíců jsem pobýval ve vřesovištích Anglie a v pustinách Skotska. Snášel jsem neuvěřitelnou únavu, zimu a hlad – a ty se odvažuješ zničit mou naději?“

„Odejdi! Zrušil jsem svůj slib, nikdy už nestvořím tvora podobného tobě, stejně znetvořeného a zlého!“

„Snažil jsem se přesvědčit tě po dobrém, ale nezasloužíš si mé shovívavosti! Nezapomeň, že jsem silný a mohu ti tak ublížit, že budeš nenávidět i denní světlo. Stvořil jsi mě, ale já jsem tvůj pán – uposlechni!“

„Hodina mé nerozhodnosti přešla a přichází doba tvé moci. Tvé výhrůžky mě nemohou donutit vykonat zhoubné dílo, naopak, utvrzují mě v přesvědčení, že ti nesmím vytvořit společníka v konání zla. Mám snad chladnokrevně poslat na svět dalšího netvora, jehož jediným potěšením bude smrt a zkáza? Odejdi! Jsem neoblomný a tvá slova jen ještě více jítí mou nenávist!“

Netvor četl v mé tváři neodvolatelné rozhodnutí a v bezmocné zlobě skřípal zuby: „Má snad každý muž najít pro sebe ženu, každé zvíře svou družku, a jen já mám zůstat sám? Kdykoli jsem k někomu projevil náklonnost, opětoval mi ji odporem a nevraživostí. Človče! Můžeš mě nenávidět, ale měj se na pozoru! Tvůj čas uplyne v hrůze a utrpení a brzy dopadne úder, který tě navždy zbaví štěstí! Máš snad ty být šťasten, a já se mám svíjet v hluboké ubohosti? Můžeš zničit mé ostatní vášně, ale pomsta mi zůstane, pomsta od nynějška cennější než světlo nebo jídlo! Snad zemřu, ale napřed budeš ty, můj tyran a trýznitel, proklínat slunce, zářící nad tvým utrpením! Měj se na pozoru, neznám strach, a proto jsem silný!“

Budu tě sledovat lživě jako had, abych tě v pravou chvíli uštknul. Člověče, křivdu, kterou jsi spáchal, odpykáš!“

„Přestaň, netvore, a neotravuj ovzduší svými hrozbami! Oznamil jsem ti své rozhodnutí a nejsem natolik zbabělý, abych ustoupil před slovy. Odejdi, jsem nesmiřitelný!“

„Dobrá, půjdu, ale pamatuj si: o tvé svatební noci budu s tebou!“ (...)

Mary Shelleyová, *Frankenstein*, Praha 1966, s. 5 – 112. Přeložil Tomáš Korbař.

Poznámky a vysvětlivky:

Frankenstein [fræŋkənstain], ale v českém prostředí populárně a vhodněji [frankenštajn]; **fyzologie** – věda o životních dějích v organismu; **Ingolstadt** [ingolštat] – město v jižním Německu na Dunaji; **Plainpalais** [plenpale] – švýcarská obec poblíž Ženevy; **Robert Walton** [robət wo:ltən].

Mary Shelleyová: Frankenstein: poznámky k interpretaci

Frankenstein Mary Shelleyové je jednou z nejproslulejších knih **literárního romantismu** a zároveň **zakladatelským dílem žánru science fiction**. Původně anglický název tohoto žánru bývá do češtiny tradičně překládán jako **vědeckofantastická literatura**. Jde ovšem o nepřesnost: pojem *fiction* v angličtině znamená obecně jakoukoli *beletrii*, a fantazii či fantastiku sám o sobě nijak neakcentuje. Výraz *science fiction* by se tedy měl překládat spíše souslovím *vědecký román (vědecká povídka)*.

Mary Shelleyová se ve Frankensteinovi nechala **inspirovat** preromantickým žánrem **gotického románu**, drsnou krásou **Švýcarska** a tematikou **prométheovského hrdiny** bouřícího se proti zdánlivě nepřekonatelným limitům lidské bytosti (román *Frankenstein* vzniká souběžně s básnickým dramatem *Odpoutaný Prométheus* Percyho Shelleyho); rámcový příběh z Arktidy je mj. aluzí na **Coleridgova Píseň o starém námořníkovi** a v tragickém románovém osudu malého Viléma bývá spatřována ozvěna smrti stejnojmenného tříletého **Maryina synka**.

Romantismus je ve Frankensteinovi masivně přítomen – nejen v celkovém vyznění, ale také v jednotlivých motivech. Ovšem romantické jsou především hlavní **charaktery**. Viktor **Frankenstein** tvoří v osamění, puzen nezvladatelnou vášní prolomit dosavadní hranice poznání a svatokrádežně – opravdu **prométheovsky** – proniknout k tajemství stvořeného života (*rouhačskými prsty jsem porušoval ohromující tajemství lidské kostry*). Prožívá těžký **vnitřní zápas** sám se sebou, neboť volí mezi přínařizitostí k rodině i milované dívce a tvůrčí posedlostí (sama postava Alžběty má povahu romantického ideálu čisté lásky). Shelleyová tu stvořila později hojně využívaný typ **šiléného vědce**, jenž dokazuje, že hlavní živnou půdou pro vznik SF žánru kupodivu nebyly technooptimistické nálady osvícenství, ale nespoutaný romantismus. Racionální tón v románu ovšem představuje trýznivá otázka **odpovědnosti jedince za svůj osudový čin**, jež nelze vzít zpět.

Druhým velkým romantickým charakterem je **netvor**. **Vržen do světa** za tristních okolností i podmínek, jež si sám nezvolil, se stává blížencem či předchůdcem postmoderních nálad dneška. Východiskem pro něj může být jen pokorné přijetí daných hranic vlastní svobody, ale to by neodpovídalo autorčinu rebelskému pohledu na svět.

Romantických motivů najdeme v knize řadu: počínaje odloučeným **prostředím** laboratoře (která je ovšem umístěna symbolicky ve výši, fakticky mezi nebem a zemí) a konče osudem malého Williama, který souzní s romantickým ideálem šťastného, ovšem již pominulého dětství.

Zatímco v mnoha textech světového romantismu hrdina bojuje proti necitelné a přízemní společnosti, ve Frankensteinovi se **klíčový konflikt** odehrává **mezi oběma romantickými postavami**. Ani jedna z nich ovšem **nedosáhne svého cíle**: Frankenstein nestvořil nového, lepšího člověka, ale zrůdu, a netvor se nedočká kýžené lidské lásky, ale zůstává ničitelem. **Marný**, až groteskní **únik** obou do mrazivé pustiny jen podtrhuje bezvýchodnost jejich osudu.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Mary_Shelleyov%C3%A1